GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 86.

w Srodę Dnia 27 Października 1802

Z Wiednia d. 20. Października.

Cesarstwo Jchmość wraz z następcą tronu, Arcy Xięciem Ferdynandem, powrocili wczoray z letniego mieszkania Laxenburga do stolicy.

Z powodu śmierci Infantki Hiszpańskiey Ferdynandy Maryi Ludwiki, zawdział dwor od 20 t. t. m. na 6 tygodni żałobę.

Stosownie do Naywyższego patentu pod d. 12 t. m. wydanego, zakazany został wywoz zagranicę i przywoz stamtąd wszelkiey zdawkowey monety, tak kraiowey iako też zagraniczney, pod karą konfiskaty, przepadkiem koni, i zapłatą drugi raz tyle, z ktorey kwoty donoszący lub odkrywaiący trzecią część nadgrody odbierze. Zakazano pod podobnemiż karami wszelkiego lichwiarstwa monety na bankocetle, tak iż odtąd bankocetle i moneta w rowni iść maią. (Patent ten iuż ogłoszono w Krakowie.)

J. C. K. M. raczył naylaskawiey postanowić, ażeby armie używały na przyszłość tego sa nego dobrodzieystwa iak cywilni obywatele, to iest, iż od 1 Stycznia 1803 wszelkie sprawy woyskowe, kiedy tego potrzeba wymaga, będą przez trzy instancye przechodzić.

W Prezburgu odbyło się d. 12 pięddziesiąte piąte, a d. 13 piędziesiąte szoste posiedzenie seymu — Wyznaczona deputacya do przeyrzenia prozb o indygenat węgierski, miała d. 14 swoie posiedzenie. Poda nayprzod pracę swoią pod roztrząśnienie seymu, a potem będzie J. C. K. Mci. do potwierdzenia przełożona.

Z Brynu d. 15. Października.

Podług listow nadeszłych z Belgradu przybył tam d. 4 t. m. Tusunaga z 300 ludźmi, z ktorych 30 przed dom iego codziennie na wartę zaciąga. Okazuie on szczególną przychylność do chrześcian, a przez pamięć na bawienie się swoie w Zemlinie, każe często tamteyszych mieszkańcow pozdrawiać.

Z drugiey strony dowiaduiemy się, że Pasman-Oglu wysłał woyska przeciwko Belgradowi z domaganiem się, ażeby ukrzywdzeni właściciele maiątki odzyskali, czego ieżeli Belgradzanie nie zrobią dobrowolnie, tedy on ich do tego przymusi, a rząd Belgradu na siebie obeymie.

Drogość w Belgradzie iest niezmiernie wielka; wszystkich włościan przymuszaią do miasta zwozić żywność, tak iż ci muszą wszystko sprzedawać, sami z głodu ginąć, albo też po drogach rozbiiać.

Przy Zemlinie Dunay i Sawa tak dalece wyschły, że naymnieyszy i naylżeyszy statek przepłynąć nie może, a w wielu mieyscach gdzie było koryto rzeki, teraz ląd suchy i nowe wyspy powstały.

Z Genui d. 29. Września.

Senat mianował ob. Karola Serra, bawiącego się od kilku lat w Paryżu, pełnomocnym ministrem naszey Rzpltey przy rządzie francuzkim, na mieysce ob. Fravega, wezwanego na członka senatu. Ob. Serra iest bratem senatora tegoż nazwiska i wnukiem naszego doży.

Z Medyolanu d. 30. Września.

Kommenderuiący adiutant Tibell, naczelnik topograficzney kancelaryi, odebrał zlecenie od pierwszego konsula i prezydenta, ażeby zrobił woyskową mappę całey Rzpltey włoskiey, wyiąwszy część kraiu między Adygą i Adą leżącego, którego iuż mappę inżynierowi francuzcy zrobili.

Listy z Liworna pod d. 24 t. m. donoszą, że Król Etruski był tam spodziewany d. 26, maiąc do Barcelony popłynąć.

Z Korfu d. 30. Sierpnia.

Woyska rossyyskie oczekiwane tu od tak dawnego czasu, przybyły nakoniec; stały one przez dwa lata ciągle w Neapolu. Turcy stoiący tu od nieiakiego czasu załogą, odpłynęli natychmiast do swey oyczyzny.

Minister rossyyski, który woyska poprzedził, ma niebawnie do Petersburga odiechać; wszelako zostanie przy naszym rządzie sprawuiący interessa.

Z Ratyzbony d. 4. Października.

Deklaracya wynadgrodzeń waruie, aby Elektor bruńswicki odstąpił domowi nassauusyngeńskiemu swoich praw do hrabstwa altenkirchenskiego. Xżę Koburgomeynungski przedstawił deputacyi swoie prawa do tegoż hrabstwa, a deputacya oświadczyła, że to iuż nie do niey, lecz do przyiacielskich układów z elektorem bruświckim należy. — Deputacya od d. 30 p. m. nie miała żadnego posiedzenia. — Dziś tu obchodzą uroczyście imieniny Cesarskie. Podczas nadzwyczaynego nabożeństwa w nowym kościele kazanie miano z textu: *Mądry Krol iest szczęściem ludu* (Sapientiæ 6 26.) — Pomiędzy szczególnemi memoryałami deputacyi podanemi znayduie się od kapituły i elektorstwa kolońskiego w następuiącey treści: " Niżey podpisani nie ważyliby się odwoływać przeciw proiektowi 2ch mocarstw, gdyby w nim niebyło oświadczenia względem elektorstwa moganckiego na korzyść politycznego iestestwa elektorstw duchownych. Potrzeba tu tylko dowodu, że utrzymanie 3ch duchownych elektorstw może się zgodzić z wynagrodzeniem Xżąt świeckich. Nie możnaby wątpić o łatwości tego, gdyby tylko miano na celu dopełnienie artykułow lunewilskiego traktatu i t. d. Nie miała deputacya przełożenia w obszernieyszym względzie iak ninieysze, w którem idzie o utrzymanie dla reszty elektorstwa kolońskiego na prawym brzegu Renu związkow z Rzeszą i kolegium elektorow. To elektorstwo połączone z iednem z Xięstw duchownych sąsiedzkich otrzyma z odmianą imienia te wszystkie prawa, które elektorstwu i arcybiskupstwu kolońskiemu służyły. Gdyby zaś trudno było tego dokonać, na ow czas pełnomocnicy mocarstw mogliby się, zrobić

dla elektora kanclerza polityczną exyftencyą we Włoszech.

Dnia 10. Paździerńika.

Wczoray na 14tem pofiedzeniu deputacyi przynieffono naftępuiący nowy plan wynadgrodzeń. Deputacya weźmie to pod rozwagę. Brandeburg, Bawarya, Wirtemberg, Heffenkaffel i Moguncya iuż ten plan poprzedniczo przyięły.

Na wczorayszem pofiedzeniu czytano także nowy reskrypt pełnomocnictwa J. C. K. M. zbiiaiący dowody przez Bawaryą i Brandenburg przeciwko Ces. kommiffyi podane.

Oto ieft treść nowego planu wynadgrodzeń:

§. 1.) W. Xżę za Toskanią otrzymuie kraie w pierwszym planie iuż wymienione, tylko z tym dodatkiem, że hrabftwo Neuburg położone na lewym brzegu Inny, rownie iak Mühldorf będą od iego wynadgrodzenia oderwane i z naywyższem zwierzchnictwem do Bawaryi przyłączone.

§. 2.) Bawarya otrzyma oprocz wynadgrodzeń pierwszym planem wyznaczonych ieszcze miafto Paffawę z przedmieściami, tudzież wszelkie przyległości za Inną i Ilzą i 500 sążni gruntu do koła rachuiąc od końca nayodlegleyszego przedmieścia, nadto opactwa Walsaffen i Eberach, wyiąwszy wszyftkie dochody, prawa i własności duchowne, ktore fię w mieście Auszburgu i na gruncie iego znayduią.

§. 3.) Krol Jmć Pruski oprocz wynadgrodzeń w pierwszym planie oznaczonych otrzyma ieszcze wszyftkie prawa i własności mogunckie w Turyngii, tudzież opactwo Kappenbergskie.

Reszta biskupftwa monafterskiego, ktora fię Prusom nie doftała, będzie naftępuiącym sposobem podzielona:

Xięciu Oldenburskiemu klucze Vechte i Kloppenberg, Xciu Ahremberskiemu klucz: Meppen i hrapbftwo Recklinghausen należące do kolońskiego; Xciu de Croix reszta klucza dulmenskiego; Xciu Loots i Corswaren reszty kluczow Revergern i Wolbeck; Xciu de Ligne opactwo Witmarschen w hrabftwie Bentheim z naywyższem kraiowem zwierzchnictwem. Kapituły, archidyakoniie, prebendy, opactwa, i klasztory; ogołem ⅔ części całości doftaną fię Xciu Salm-Salm, a ⅓ Xciu Kyrburg. Reszty kluczow Horftmar z kapitułami, archidyakoniiami, opactwami i klasztorami doftaną fię Reingrafowi Salm. Domowi Salm-Reifferscheid-Budberg doftanie fię moguncki klucz Krautheim z prawem jurysdykcyynem opactwa schönthalskiego w pomienionym kluczu, i ftała prowizya od summy 32,000 ryń. na Amorbachu umieszczoney; Xciu Salm-Reiffersheid za hrabftwo Niedersolmskie ftała prowizya od summy 12,000 ryń. na Schönthalu umieszczoney; hrabi Reifforsheydskiemu za prawa lennicze iego hrabftwa ftała prowizya od summy 28,000 ryń. na dobrach frankfurtskich umieszczoney.

§. 4.) Krolowi Angielskiemu i Elektorowi Brunświko-luneburskiemu za iego pretensye do hrabftw Sayn, Altenkirchen, Hildesheim, Corvey, i Höxter, tudzież za iego prawa i własności w miaftach Hamburgu i Bremie lub na ich gruncie będące, iako też za odftąpienie klucza wildeshausenskiego, doftanie fię biskupftwo osnabryckie.

Xciu Brunświko-Wolfenbuttelskiemu opactwa Gandersheym, i Helmftadt pod warunkiem płacenia corocznie prowizyi od 2000 ryń.

dla opactwa Xiężniczki Emalii na Deſſawie.

§. 5.) Margrabia Badeński doſtanie ieszcze haskie klucze Lichtenau i Wildſtädt, opactwa Reychenau i Oehningen, proboſtwo i kapitułę Odenheym, tudzież pośrednie i bezśrednie prawa i poſiadłości, które od publicznych uſtanowień i korporacyy na prawym brzegu Renu na południe rzeki Nekkaru zależą.

§. 6.) Xżę Wirtemberski doſtanie ieszcze Schenthal i Comburg z kraiowem zwierzchnictwem, tudzież Rothmünſter, Heiligenthal, Obriſtanfeld, Holzhausen, Margarethausen, i wszyſtkie opactwa, klasztory i kapituły, które tak w dawnych iako i nowych iego poſiadłościach znayduią ſię: nadto wieś Durenmettſtetten, to zaś wszyſtko otrzyma pod warunkiem płacenia naſtępuiących prowizyy: 1) Xiążętom Hohenlohensko-Waldenburgskim za ich prawa do cła Poppartskiego 600 ryń., czego połowa należy ſię Xciu na Bartenszteynie, a 2ga Xciu Schillingsfürſt. 2) Xciu Salm-Reifferscheyd za hrabſtwo niedersalmskie 12,000 ryń.; 3) Hrabi Lymburgſtyrumskiemu za włość Oberſtein 12,200 ryń.; 4) Hrabi Schall za włość Meegen 12,000 ryń.; 5) Hrabinie Hillesheymskiey za iey prawo do włości Reitpoltskirchen 5400 ryń.; 6) Hrabinie wdowie Löwenhauptskiey za iey prawa lenne do włości Ober i Niederbronn 11,300 ryń.; 7) Dziedzicom barona Dieterich za toż samo &c. 31,200 ryń.; 8) Panom Seubert za ich lenności Brutal i Bretigny 3300 ryń.

§. 7.) Landgraf Heſſenkaſſelski doſtanie ieszcze za pretensye do Corveyu &c. moguńckie klucze Naumburg i Neuſtadtt i miaſto Gelnhausen z warunkiem płacenia corocznie landgrafowi heſſenrothenburskiemu prowizyi od 22,500 ryń.

§. 8.) Landgraf Heſſendarmsztadski za swoie prawa do miaſt Wetzlaru i Frankfurtu, i za odſtąpienie haskich kluczow: Lichtenau i Wildſtädt, tudzież za Kazenelbogen, Braunbach, Ems, Kleberg, Epſtein i wieś Weiperfelden—doſtanie ieszcze Xſtwo Weſtfalen z przyległościami, a szczególniey Volknersen, z kapitułami, opactwami i klasztorami tamże ſię znayduiącemi pod warunkiem płacenia Xciu Wittgeſtein-Berleburg prowizyi od 15,000 ryń. —doſtanie nadto moguńckie klucze: Lorsch, Furth, Steinheim, Alzenau, Wilbell, Roggenburg, Hasloch, Aſtheim, Hirschorn, poſiadłości i dochody, które do Moguncyi na południu rzeki Menu należą, a w darmſtadskiem ſię znayduią, iako to: Mönchhoff, Gundhoff, Clarenberg, tudzież należytości do opactw, i klasztorow, które są dla Xcia Naſſauusyngeńskiego przeznaczone, wyiąwszy wſie Burgel i Schwanheim: doſtanie procz tego klucze Umſtadt, Otzberg i reszty kluczow Alzing i Oppenheim, daley opactwa Seligenſtadt i Marienschloſs, proboſtwo Wimpfen, i prowizyą od summy 21,000 ryń. na klasztorach i kapitułach miaſta Frankfurtu umieszczoney, z warunkiem pomnożenia oprawy landgrafa Hessenhomburgskiego przynaymniey o $\frac{1}{4}$ część.

§. 8.) Xciu Holsztyno-Oldenburgskiemu za znieſienie cła elsfleteńskiego, tudzież za odſtąpienie wiosek na gruncie lubeckim położonych i za iego prawa i własności z prawami i własnościami kapituły w mieście tegoż imienia —doſtanie ſię ieszcze biskupſtwo i wysoka kapitula lubecka, hannowerski klucz Wildeshausen i tak zwane klucze Vechte i Kloppenburg w münſterskiem położone.

§. 9.) Xciu Mecklenburgo-schweryńskiemu za iego prawa i pretensye do 2 dziedzicznych kanoniy kościoła ſtrazburskiego, które dane mu były za odſtapienie wismarskiego portu, tudzież za iego pretensye do półwyspy Prival na Trave doſtaną ſię—Prawa i własność ſpitalu lubeckiego we wſiach: Warneckenhagen, Altenbuchow, i Krumbrock tudzież wſiach

leżących na wyspie Pöl, daley stała prowizya od 10,000 ryn. kapitału znayduiącego się na kapitule i klasztorze osnabrückskim, dla nabycia klucza Neuhaus pomiędzy Elbą i Regnizem położonego, które do Xstwa Lauenburgskiego należy.

§. 12.) Nassau-dylenburg czyli bywszy sztathuder dostanie ieszcze opactwa i probostwa: Hoffen, St. Gerold, Banderen, i wszystkie kapituły, probostwa, i klasztory w kraiach dlań przeznaczonych leżące.

§. 13.) Xciu Thurn-Taxys waruie się utrzymanie poczt tak iak ustanowione były. Zatem pomienione poczty *in statu quo* maią bydź utrzymane. Co do rozległości i sprawowania, tak iak w czasie uskutkowania lunewilskiego traktatu, i dla zapewnienia tey własności w całey swoiey nienaruszonności, iako się w pomienionym czasie znaydowała, maią te poczty pozostać pod szczególnieyszą opieką J. C. K. M. i kolegium elektorskiego.

§. 24.) Dla hrabiow rzeskich pozostaią tymczasowo rozne opactwa i klasztory w Szwabi, do których rozdzielenia wyznaczona bydź ma kommissya, do którey się Wirtemberg i Baden podaią.

§. 25.) Stolica Elektora Moguncklego przenosi się do Ratyzbony, a godnośc elektora, arcy kanclerza i prymasa Niemiec maią przy nim wieczyście pozostać. Jego metropolna juryzdykcya ma się rozciągać na dawne duchowne prowincye mogunckie, kolońskie i trewirskie ile się te na prawym brzegu Renu znayduią, wyiąwszy kraie dla Króla Jmc Pruskiego przeznaczone. Elektor Moguncki dostanie xięstwo i miasto Ratyzbonę, Wetzlar z tytułem hrabstwa, dom kompostelski w Frankfurcie &c.

§. 27.) Kolegium miast wolnych Rzeskich ma się na potem składać z Auszburga, Lubeki, Norembergi, Frankfurtu, Bremy i Hamburga. One będą swoie grunta w zupełney niepodległości bez żadnego wyiątku posiadać, wyiąwszy odwołanie się czyli appellacyą do sądu naywyższego Rzeszy. Na ten koniec maią bydź na zawsze wolne od wszelkich woyskowych zwyczaynych i nadzwyczaynych kontrybucyy, tudzież w czasie wszelakiey woyny, one nawet od głosowania Rzeszy uwolnionemi i zupełnie neutralnemi zostaną. Nadto otrzymaią następuiące wynadgrodzenia.

a) *Auszburg.* Wszystkie dobra, budynki, własności i duchowne dochody na iego gruncie będące.

b) *Lubeka.* Za odstąpienie wiosek, które do iey śpitala w Meklenburgu należą—dostanie: cały grunt biskupstwa i kapituły lubeckiey, z prawami i dochodami, który to grunt między Trave, morzem baltyckiem, jeziorem Himelsdorf i linią leży, która przez Schwartan w odległości przynaymniey 500 sążni do duńskiego Holsztynu i Hannoweru iest pociągniona. Co się tycze cząstek, które do Lubeki za oznaczoną tym sposobem iey granicą należą, a w państwie Xięcia Holsztyno-oldenburskiego zaięte zostały, tedy w tey mierze przyiacielski układ nastąpi.

c) *Brema.* Grunt Bremy ma dostać miasteczka Vegesack z przyległościami, Grolland, Burghoff, młyny hemlinskie, wsie, Hastede, Szwachhausen, i Wahr i wszystkie te, które między dzisieyszym iey gruntem, rzeką Wümme i Lessum znayduią się, ze wszystkiemi prawami, budynkami, i dochodami do Xstwa, i kapituły bremeńskich należącemi. Dla zasłonienia zaś od wszelkich przeszkod handel i żeglugi bremeńskiey na niższym Wezerze, maią bydź cła elsfleteńskie na zawsze zniesione, i nie będzie można ich pod żadnym pozorem albo nazwiskiem ustanawiać, a okręty i statki z będącemi na nich towarami nie będą mogły bydź wstrzymywane.

d) Miasto Hamburg będzie miało pod swem zarządzeniem wszystkie prawa, budynki, i dochody Xstwa bremeńskiego i iego W. kapituły znayduiące się w mieście i na iego gruncie.

Frankfurt otrzyma także wynadgrodzenia, na co się grunt norembergski przeznacza. Pomienne 6 miast rzeskich nie będą mogły cierpieć tak w murach iako i na swych gruntach, żadnych woyskowych werbunkow.

Ten nowy plan został od rossyyskiego i francuzkiego ministrow baronowi Bühler z przyłączoną noty d. 8 t. m. do ostatecznego przyięcia przez deputacyą podany.

(Reszta potem.)

Z Hagi d. 9. Października.

D. 4 przybył tu jenerał Daendels, a d. 6 jenerał Dumonso, d. 5 powrócił ob. Szymelpennik. Ci wszyscy iuż widzieli się z dyrektoryatem, i żadnego nie widać nie porozumienia pomiędzy tą władzą, a wspomionemi osobami. Jenerałowie Daendels i Dumonso wydali d. 7 oświadczenie do ministra woiennego. Że aczkolwiek by to ich stopień hańbiło, gdyby się mieli z paszkwilowego dziennika osobiście usprawiedliwiać, z tem wszystkiem przystało na honor kochaiącego oyczyznę żołnierza oświadczyć rządowi swoy sposób myślenia i oczyścić całą armią z zarzutu &c. — Zatem sprawa paszkwilowego dziennika żadnych skutkow zasobą nie pociągnie, uważaią tylko że kilku officyerom kazano z Hagi wyiechać. — Przybyły tu ob. Semonville iuż miał z ministrem związkow zewnętrznych ob. Goesen konferencyą, iednak ieszcze dyrektoryatowi listow zaufalnych nie oddał. — W Gröníndze zabroniono kokard orańskich i innych ozdob podobnych, a nawet żaden kupiec nie może ich przedawać. — Zapewniaią, że ob. Szymelpennik będzie obrany członkiem dyrektoryatu. — Arcy Xżę Karol iako mistrz teutoński domaga się od naszey Rzpltey powrotu wielu dóbr zakonowych, które nam iako zdobycz rząd francuzki sprzedał.

Dnia 12. Października.

D. 9 t. m. przybiegł tu z Paryża do francuzkiego ambassadora ob. Semonwilla goniec, po którego przybyciu natychmiast ambassador dyrektoryatowi oświadczył: " że pierwszy konsul z zadziwieniem i gniewem dowiedział się, iż zapalone głowy chcą na nowo zaburzyć Rzpltą, i w tym celu nawet szanownych imion nadużywaią, i że pierwszy konsul iako sprzymierzeniec Rzpltey wzywa rząd batawski do przedsięwzięcia skutecznych środkow, dla utrzymania konstytucyi, i zaprowadzonego porządku rzeczy. „.

Podobneż oświadczenie zrobił minister Talleyrand sprawuiącemu nasze interessa ob. Smitowi, od którego także d. 9 po południu goniec tu przybiegł.

W Amszterdamie ma bydź ustanowione towarzystwo handlowe, którego kapitał będzie się składać z 1000 akcyy, każda od 1000 zł. holl. rząd iego będzie 5 kommissarzom zlecony.

Z Paryża d. 6. Października.

Oprocz połku honorowego Bonaparte tak się oycowsko z armiią obchodzi, że nowe ustanowienie przedsięwziął, przez które 3500 zasłużonych żołnierzy ma narodową nadgrodę w gruntach otrzymać, a przez to uskuteczni się poczęści myśl, którą iuż przedtem miano względem wielkiego podziału dóbr narodowych między armiią, który nawet w ow czas

uż był dekretowany. Minister woienny Bertyer ogłosił przez okolnik, że w kraiach nowo zdobytych iako to w 6 departamentach, Po, Marengo &c. które dziś 27 dywizyą woyskową, czyli bywszy Piemont składaią, będzie założonych 5 obozow czyli osad dla weteranow, każdą dla 400 ludzi, a 5 innych każdą dla 300 ludzi w 4 departamentaah reńskich. Woiownicy którzy dla ran i utraconych pod czas woyny członkow pensyą otrzymali, maią w pomienionych okolicach, które niegdyś były teatrem ich zwycięstw, dostać w nadgrodę grunta tyle dochodu czyniące, ile ich dzisieysza pensya wynosi. Dla pobudowania się i zakupienia potrzebnych narzędzi rolniczych, ma im bydź pierwszo nieśieczna pensya z gory wypłacona. Ubiegaiący się o tę nadgrodę, którzy się przed 23 Października zgłoszą, maią w tym dniu swoie imiona i zasługi pierwszemu konsulowi przełożyć, ale powinni bydź bezżenni, nie miec lat 40, i miec przedsięwzięcie ożenienia się w tych departamentach w których grunta otrzymaią.

Bywszy arcybiskup tolozki Fontargues został mianowany biskupem autoduńskim.

Z Dyżonu donoszą, że w tamteyszym departamencie straszna susza panuie, i wiele młynow dla niedostatku wody stać musi.

Pieniądze są tu zawsze bardzo rzadkie, a procenta bardzo wysokie.

Gdy Xże nast pca saskoweymarski był niedawno w Bordach (Bordeaux) i port tamteyszy oglądał, przyięto go licznemi wystrzałami z armat, a na wszystkich okrętach bandery powiewały.

Władze w Turynie chciały jenerałowi Jourdanowi za przyłączenie Piemontu do Francyi pomnik wystawić; ale on się z tego wymowił dodaiąc, że pomniki wystawiaią się tylko dla rządu.

Dnia 8. Października.

Jenerał adiutant Rapp półkownik korpusu Mamelukow, wysłany został od pierwszego konsula z dezwą do Szwaycarow. Ma on sobie zalecono użyć wszystkich środkow dobroci dla pogodzenia wszystkich partyy. Też same zlecenia odebrał i jen. Ney dowodzący armiią maiącą w przypadku potrzeby do Szwaycaryi wkroczyć. J. Lekurb znaiący bardzo dobrze Szwaycaryą także tam iedzie.

Wczoraysza audencya była nadzwyczay liczna. Baron Beüst oddał swoie listy zaufalne iako pełnomocny minister elektora arcykanclerza Rzeszy. Cesarski ambassador hrabia Cobenzl przedstawił Bonapartemu J. L. margrabię Szatelera i Xcia Jabłonowskiego; ambassador hiszpański kawaler Azzara, kawalera Okaryza ministra hiszpańskiego w Hamburgu &c. Hrabia Markow, taynego konsyliarza Xcia Sapiehę &c. &c.

W czasie parady Bonaparte rozdawał honorowe karabiny.

Minister interessow wewnętrznych napisał do zawiadowcow muzeum narodowego list następuiący: Wenus medyceyska, Pallas welletryńska, i kosztowne herkulańskie rękopisma iuż musiały do Marsylii przybydź. Dwie piękne w Rzymie wystawione rzeki Nil i Tyber, tudzież bogaty zbior naczyń etruskich, iuż są do tego portu w drodze. Około 500 dzieł nayprzednieyszych snycerstwa iuż przybyło do Szalonu, i czekaią tylko na otworzenie kanałow, aby ie do Paryża przewieziono. Są to arcydzieła maiące bydź połączone z bogatym zbiorem pomnikow, któryśmy zdobyczom Bonapartego winni. Ubiegaią się dziś na wyścigi rządy uszczęśliwione przez pokoy, którym Bonaparte całą Europę obdarzył, ażeby bogaty nasz zbior pomnożyli tem, co się godnem

iego bydź zdaie, a my winniśmy uczuciom wdzieczności za pokoy wszystkie te arcydzieła, które przed naszemi armiiami uszły.

Dnia onegdayszego zgromadził się senat dla interesow wewnętrznych, i uchwalił, aby tym interessom 2 posiedzenia na miesiąc poświęcone były.

Rada stanu Rzpltey walezyyskiey przysłała do Bonapartego podziękowne pismo za iego urządzenia i opiekowanie się tą Rzpltą. Rownież 6 departamentow włoskich, które z Turynem 2 mill. obywatelow liczą przysłały także do Bonapartego list podziękowny za to, że się Francuzami stały.

Pomiędzy Anglikami bawiącymi się teraz w Paryżu, znayduie się maior Allan, który przy zdobyciu Sery ngapatnamu ocalił żony Typpo Saheba, i trupa tego Sułtana między kupą zabitych poznał.

Winobranie mamy nader obfite, tam gdzie nie bardzo wiele iest iagod, nadgradza ich soczystość.

Cena wszystkich towarow na ostatniem iarmarku w Beaucaire wyniosła do 61 ½ mill. frankow, z których za 40 mill. sprzedano. Przed rewolucyą naywięcey się tam towarow za 36 mill. frankow znaydowało. Podczas 14 dni trwaiącego iarmarku znaydowało się 100,000 ludzi, a do portu w tymże czasie 217 okrętow zawinęło.

Jenerał Murat wyiechał z familiią do Włoch. Mowią, że będzie w Medyolanie zastępować mieysce prezydenta. Jest on synem iednego karczmarza z okolic limogskich. — Tuteyszy minister rossyyski od Krola Hiszpańskiego, a poseł hiszpański od Imperatora otrzymali za przywrocenie pokoiu między obydwoma mocarstwy po tabakierze 60,000 frankow wartaiącey. — Nasz rząd osobnym wyrokiem zabronił wszystkim cudzoziemcom wprowadzac na grunt lądowy Rzepltey murzyna lub innego koloru człowieka, bądź on iest płci niewieściey, bądź męzkiey. Nie może także żaden murzyn, oliwkowy &c. nie będący w służbie bez wyraźnego pozwolenia do Francyi przybydź. Każdy przestępuiący to urządzenie, schwytany i wywożony będzie. — Za 14 dni jenerał Brune wyiedzie z Tulonu do Konstantynopola na ambassadorstwo. Trzey iego sekretarze są Baraudier bywszy agent w Polszcze, Lamark jeneralny sekretarz bywszego dyrektoryatu, i Rekordon brat przyrodni Dantona, który iako adiutant we wszystkich wyprawach Brunowi towarzyszył. — W Barcelonie wczasie bawienia się Krolestwa będzie dana reprezentacya bitwy morskiey pomiędzy flotami hiszpańską i angielską, z tey przyczyny iuż tam wiele armatnych szalup sprowadzono. — Już teraz nawet i Rzepltey batawskiey niewolno rekrutować na gruncie francuzkim. — Hrabia Rumford, doktor Jenner, nasz głucho-niemych nauczyciel ob. Sykard, Xiążę Infantado, i minister stanu Cevallos zostali członkami ekonomiczno patryotycznego madryckiego towarzystwa. — Wyrok konsulow nakazał, ażeby plantacye na St. Domindze i Gwadelupie naden tanio w nieprzytomności właścicieli poaręDowane na nowo licytowane były na rzecz rządu lub powracaiących właścicieli. — Sławny dzieiomalarz P. West Pensylwańczyk prezydent akademii malarstwa w Londynie, dał w Paryżu naylepszym francuzkim malarzom wspaniałą ucztę, na którey się także P. Erskine znaydował.

DODATEK

DO N^ru. 86.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W e Srodę Dnia 27 Października 1802

Wiadomości tyczące się odkryciow.

Kapitan Baudin odkrył na wyspach morza południowego roślinę zwaną *Ayapana* i dowiedział się od tamteyszych rodakow, że ta roślina iest lecząca od ukąszenia węża i rany od strzał zatrutych, tudzież pomaga przeciw puchlinie przez sprawianie mocnych potow. — Przesadził on ią na wyspę francuzką, gdzie pokazało się że w cale siły swoiey nie traci, albowiem w momencie kilka wężowych ukąszeń uleczyła. Ob. Baudin przysłał Pani Bonapartowy i obywatelowi Jussieu nasienia i liściew tey rośliny.

Doświadczenia, któremi się ob. Potel w budynku przez siebie wystawionym do bielenia płotna przez gaz przekwasu solnego (gas acidum muriaticum oxygenatum) zatrudnia, zaprowadziły go do ważnego dla ludzkości odkrycia. Znaydował się na ow czas w swey robotni, gdy wyięto z wody potopione szczury, i rzucono ie na stoł, gdzie był wspomniony gaz. Natychmiast zerwały się szczury i w kącie izby ukryły, oprocz iednego, który się na stole pozostał, ale rownie iak i inne ożył, dla połamanych tylko nog nie mogł biedz za drugiemi. Ob. Potel schwytał te zwierzęta wyciągnął z nich powietrze zanurzył potem w gazie, i uyrzał z podziwieniem, że ożyły. Powtorzył to doświadczenie na kocie z tymże samym skutkiem; nakoniec doświadczał ten młody chemik nakształt Sztorcha na swoiey własney osobie, a zawsze pomyślny skutek prace iego uwieńczał. Instytut mianował zatem kommissyą dla doświadczenia czyliby nie można było w każdem omdleniu tego gazu używac.

Następuiacy list ob. Leroy do paryzkiey szkoły medyczney iest dodatkiem do uwiadomienia umieszczonego o P. Botynie w 83 numerze gazety naszey. Treść iego iest następuiąca:

" Z żalem się dowiedziałem, że Botyno w Pondyszerach w naywiększey nędzy umarł. Jest to niestety zwyczaynym losem przysługuiących się dla ludzkości ważnemi odkryciami, że za życia są wzgardzonymi, a dopiero ich po zgonie żałuią.

Dostrzeganie przez Botyna okretu o 200 mill. morskich, niema żadnego związku z magnetyzmem i chodzeniem we śnie, iak niektóre dzienniki ogłosiły. Te porownania mogłyby zatrzeć w samym związku kunszt tak dla ludzkości drogi, i tylko nieuważni i lekkomyślni ludzie mogą się zdobydź na iego wyśmianie.

Dzieie Nauskopii (czyli sztuki dostrzegania okrętow) dowiodą potomności, że we Francyi żaden kunszt użytecazny wsparcia nieznaydował, gdyż rząd rzadko kiedy kazał wyśledzac ludzi użytecznych, którzy nieznani żyli Z tem wszystkiem spodziewam, się że tą razą dla szczęścia ludzkości odkrycie Botyna nie zaginęło zupełnie.

Posiadam ia wiele wiadomości przez Botyna mi udzielonych, i mniemam że iestem w stanie z tey taiemnicy utworzyc umieiętność. P. Bailly Souffren, którego miałem być szczęście przyiacielem, wiele sobie obiecywał potem odkryciu, mowił o niem z podziwieniem, gorszył się, że nie ściągało na siebie uwagi.

Mam dowody, że kunszt spostrzegania okrętow o 200 mil morskich, był znany u sta-

rożytnych, ale ten kunszt potrzebuie nauki.

W r. 1786 przybył z wyspy francuzkiey P. Szerro (Chereau) którey był zawiadowcą, i P. Sufrenowi w iego sławney indyyskiey wyprawie znakomite przysługi uczynił. Gdy on bez maiątku powracał, spodziewał się przezto uzyskać od rządu względy i nadgrodę; ale nader źle go przyięto, obwiniono o niewierność, czego on znieść nie mogąc z żalu się utopił. Zostawił ten mąż w pismach swoich traktat, który mu rownie iako i P. Suliakowi (Souilhac) Botyno udzielił. Posiadam ia to szacowne pismo, a przedtem ieszcze otrzymałem od P. Szerrego wiele wiadomości z materyałami, które oddawna zbierałem, i podług tego wszystkiego śmiało utrzymywać mogę, że z Nauskopii umieiętność można utworzyć. Sam P. Suffren zawsze w tey maryi, był z taką uwagą słuchany, na iaką zasługiwała. — Skądże to pochodziło?

Cudzoziemcy chcieli na swoią stronę Botyna przeciągnąć, ale on nieskażony pozostał, i wolał raczey w naywiększey nędzy umrzeć aniżeli odkryć taiemnicę mogącą iego oyczyznie zaszkodzić. Gdyby się był Botyno na flocie do Egiptu udał, nie byliby nas przestraszyli Anglicy, niebylibyśmy stracili naszey eskadry pod Alexandryą, a zwycięzca Włoch i Egiptu byłby był ieszcze zwycięzcą i środziemnego morza.

Strata eskadry Orwilliera gdy rozkazem do wypłynienia przymuszony, chociaż naprzeciw niego daleko mocnieysza flota angielska stała, urodziła kunszt dalekopisu (Telegraphe). Nigdyby był on nie wypłynął, gdyby był mógł dworowi o położeniu Anglikow donieść. Widziano, co stąd wynikło, i co iest zawsze skutkiem woyny, którą gabinet kieruie. Rozumiałbym, że strata eskadry naszey pod Alexandryą byłaby nas zaprowadziła do kunsztu dalekowidzenia, i wskazałaby była iakąś ścieszkę w tey mierze, któremu z 5 dyrektorow; ale iakże było można przy zdobyciu krain żądać zapuszczania się w naygłębsze taiemnice natury, kiedy naglące okoliczności niedały dosyć czasu zatrudniać się wydoskonaleniem umieiętności? aby tego dokazać, potrzeba ie posuwać, i bydź przywiązanemi do nich.

Botyno za swoy wynalazek nie chciał brać pieniedzy, ale domagał się u rządu francuzkiego znakomitego urzędu przy sile morskiey krolewskiey: ustawy siły morskiey tak chciały, aby mu tego odmowiono.

Botyno nie posiadał żadnych umieiętności, tak, iż wszystko, cokolwiek on w tey mierze mowił albo pisał, musiałem zbierać i porownywać dla otrzymania zasad kunsztu tak dla żeglugi ważnego.

Smierć P. Botyna nie zatraciła tego kunsztu; są ieszcze materyały, mogące okazać, że z uwagą i podług reguł umieiętności można to będzie odgrzebać, czego Botyno tylko przypadkowo uczył. Starożytni Egipcyanie posiadali tę taiemnicę. Jeszcze przed dwiema laty mowiłem o tem z ministrem marynarki, ale szło o to, ażeby Botyna niezmiernego, ubogiego poczciwego człowieka który szczerze kochał swoią oyczyznę, w Indyach szukać, i zaniedbano wskazania, które mi tylko gorliwość podawała. Teraz ten człowiek iuż umarł, żałuią iego odkrycia, a ia życzę dla dobra moiey oyczyzny, ażeby można było materyały do tego zebrać.

Gdy flota hollenderska przy Sardobie (Sardaubé) pobita i wzięta została, przepowiedział Botyno, że na zachód przylądka Dobrey nadziei znaydowało się wiele okrętow.

Shańbił swoie odkrycie Botyno przez niektóre śmieszne wybiegi, które iedynie dla tego czynił, ażeby iego taiemnicy niedociekniono.

Godna iest wieku, w którym ustawy elektryczności odkryto, w którym człowiek fizyczną i chemiczną naturę aż do iey źrodeł ścigał, godna iest rzecz mowię, ażeby się w tym wieku stał panem odkrycia, które ze wszystkiemi innemi w rowni stanąć może, i wskazuie mu to, czego zmysły iego zwyczaynym sposobem obiąć nie mogą

Oby śmierć Botyna, która nam łzy wyciska mogła w nas wzniecić więcey uwagi na iego odkrycie i uczynić ie użytecznem narodowi francuzkiemu. ,,

---

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 26. Października 1802.

Na Bankocetle.

Korzec Pszenicy	- - zł. pol.	30	do	36.
— Żyta	- - - - — —	22	—	25.
— Jęczmienia	- - - - — —	18	—	21.
— Owsa	- - - - — —	11	—	12½.
— Groch	- - - - — —	25	—	27.
— Kaszy iaglaney	- - — —	40	—	44.

W Wiedniu d. 16. Października.

Meca wynosząca 15 naszych garcy:

— Pszenicy	- - - zł. pol.	17	do	28.
— Żyta	- - - - — —	16½	—	22.
— Jęczmienia	- - - - — —	15	—	16.
— Owsa	- - - - - — —	9	—	13.

W Brvnie d. 15. Października.			*W Gdańsku d. 9. Października.*		
			Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey :		
Meca Pszenicy	zł. pol.	20 do 24.	— Pszenica	zł. pol.	13 do 16½.
— Zyta		18 — 20.	— Żyto		11 — 12
— Jęczmienia		13 — 14.	— Jęczmień		5½ — 8.
— Owsa		10 — 12.	— Owies		4½ — 5½.
— Prosa		20 — 22.			

DONIESIENIA.

Magistrat Miasta Stołecznego Krakowa ponawiaiąc zakaz iuż dawniey publikowany względem palenia fayek po ulicach i mieyscach niebespieczeństwem grożących, ninieyszym uwiadomia i przestrzega, aby nikt na owych mieyscach, gdzie niebespieczeństwo grozi, fayki palic, niemniey po ulicach i w okręgu mieysc zamieszkanych z zapaloną nie przykrytą fayką chodzić nieważył się, ile będąc przez policya i straż dostrzeżonym karze bez względnie podpadac będzie musiał. — W Krakowie dnia 20 Października 1802 roku.

Wezwanie. Cesarsko-Królewskie Gubernium Galicyi zachodniey.

Uwiadomia poddanego z państwa Rudnik, Końskiego cyrkułu, Woyciecha Cisowskiego, iego żonę Katarzynę, trzechletnią corkę, i Brata tegoż samego imienia, którzy po popełnioney kradzierzy za granicę wyszli, a dotąd niepowracaią, ani o przyczynie swego bawienia nie donoszą, ażeby w przeciągu 4 miesięcy od ogłoszenia ninieyszego wezwania powrocili, lub oczekiwali postąpienia z sobą iako z emigrantami podług przepisu prawa.

Dan w Krakowie dnia 14go Września 1802.

C. K. Gubernium Galicyi Zachodniey.— Krol. Urząd Cyrkularny Krakowski w Kancelaryi swey urzędowey 28go t. m. Października przed południem o 9tey godzinie dzierżawę rogatek mieyskich na rok woyskowy 1803 za obwołaniem ceny fiskalney 16.277 ryn. 31 kr. wynoszącey na publiczną poda licytacyią.— Maiący myśl zaliczowania tey rogatkowey dzierżawy mogą codziennie bez przeszkody przeyrzeć warunki dzierżawne w urzędzie cyrkularnym krakowskim, i powinni opatrzyć się wprzod należytym zakładem 1627 ryń. 45 kr. wynoszącym.— W Krakowie 16 Października 1802.

Baron de Galnyels.

Przez C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Galicyi Zachodniey publicznie się niniey̆szym obwieszcza, iż stosownie do zaszłey ugody pomiędzy kredytorami massy krydalney Teofily Xiężny Sapieżyny do protokołu z przyczyny obierania kuratora massy i deputacyi na dniu 22 Lipca r. b. przedsięwziętego wniesioney, zbieg wierzycielow na całym maiątku Teofili Xiężny Sapieżyny na dniu 29 Marca r. b. otworzony, i przez Edykta obwieszczony, odwołanym zostaie i tenże za ukończony się oznaymuie, Pani zaś Teofila Xiężna Sapieżyna do dawnieyszego stanu się przywraca.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Friedenthal.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Lubelskich Galicyi Zachod
Dan w Lublinie d. 9 Sierpnia 1802.
Sackan k.

C. K. Sady Szlacheckie Krakowskie Galicyi Zachodniey oznaymuią tym Edyktem Janowi Duninowi Brzezińskiemu iako Cessyonaryuszowi Maryanny Brzezińskiey: że Pan Kazimirz Ponie u Sądow tych przeciw Panom Jozefowi Duninowi Brzezińskiemu, niemniey Janowi Duninowi Brzezińskiemu i Jmć Xiedzu Franciszkowi Dunowi Brzezińskiemu — o zniszczenie transakcyi działowey dnia 12 Października 1801 zaszłey — żałobę podał, i o pomoc Sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś Sądy te, nie maiac wiadomości gdzie P. Jan Dunin Brezińsk i zostaie, lub czy wcale w C. K. Państwach dziedzicznych znayduie się, onemuż adwokata tuteyszego Pana

Bełdowskiego z iego szkodą i iego kosztem zaſtępcą poſtanowiły, z którym proceſs ten ſłosownie do przepisu uſtawy sądowey na C. K. Państwa dziedziczne wydaney rozpocznie ſię ukończony będzie; on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upomina ſię: ażeby w czaſie przyzwoitym to ieſt, w przeciągu 90 dni sam ſtanął, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zaſtępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyszym wymienił i podług przepisu tych środków prawa używał, które do swey obrony za nayskutecznieysze osądzi; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie podług opiewu C. K. Praw przypisac był winien.

Jozef de Nikorowicz.
Jozef de Cronenfels.
J. Gellinek.

Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Galicyi Zachodniey.
W Krakowie d. 21. Sierpnia 1802.
Elsner.

C. K. Sądy Szlacheckie Lubelskie Gallicyi Zachodniey, oznaymuią tym Edyktem JP. Janowi Potockiemu, że JP. Joanna Potocka w Warszawie mieszkaiąca, u Sądów tych w sprawie — o zniesienie, i nieważna uczynienie tranzakcyi Dobr Krzyczewa żałobę na niego podała, i o pomoc Sądu, (ile sprawiedliwość wymaga) doprasza ſię.

Gdy zaś Sądy te nie maiąc wiadomości, gdzie on zostaie, lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduie ſię, iemu patrona tuteyszego Ur. Madına z iego szkodą i iego kosztem zaſtępcą poſtanowiły, z ktorym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie ſię i ukończony zoſtanie; on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upomina ſię, ażeby w czaſie przyzwoitym to ieſt w 90 dniach sam excypował, albo ieżeli ma iakie prawa swego dowody, te zaſtępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego patrona obrał, tego sądom tym wymienił i podług przepisow tych środkow prawa używał, ktore do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzi, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw samby sobie przypisac był winien.

Dan w Lublinie d. 31. Sierpnia 1802.

Gotszowski.
Freudenthal.
Münch.

Z Rady C. K. Sadow Slach: Lubel: Galicyi Zachodniey.
Sahaneck.

C. K. sądy ſzlacheckie Krakowskie Galicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Panu Józefowi Radskiemu: że Pan Ignacy Benoe u sądow tych — o wymazanie z Xiąg ziemiańskich resztuiącego zaczęści dobr Mołtki szacunku 7000 zł. pol. iako iuż zapłaconego i o powrocenie czyli skaſsowanie skryptu na tę summę wydanego — żałobę na niego podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, prosił.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie Pan obżałowany zoſtaie, lub czy w cale w C. K. państwach dziedzicznych znayduie ſię, onemuż adwokata tuteyſzego P. Bema, z iego szkodą i iego kosztem zaſtępcą poſtanowiły, z ktorym proces ten ſłosownie do przepisu uſtawy sądowey, rozpocznie ſie i ukończony będzie; on przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią ſię: ażeby w Ces. Krolew. sądach tuteyszych dnia 4 Grudnia 1802 o godzinie 9 zrana sam ſtanął, albo ieżeli iakie ma prawa swego dowody, te zaſtępcy wyznaczonemu wcześnie przesłał, albo nakoniec innego sobie patrona obrał, tego sądom tuteyſzym wymienił, i podług przepisu tych środkow prawa używał, które do swey obrony za nayskutecznieyſze osądzi; gdyż w przeciwnym razie wszelką niedogodność z zaniedbania wyniknąć mogącą samby sobie podług opiewu C. K. praw przypisać był winien.

Jozef de Nikorowicz.
Jozef de Cronenfels.
Chraſtianski.

Z Rady C. K. Sądow Szlacheckich Krakowskich Galicyi Zachodniey.
W Krakowie dnia 14. Września 1802.
Elsner.